

[868].

Doazón.

O cabaleiro Flaminio xunto coa súa muller Ramisila doan o lugar de “Auzan” (Chouzán) ao abade Provencindo e aos monxes integrantes da comunidade relixiosa sita nun mosteiro baixo a advocación de Santo Estevo, Santiago e San Cristovo.

[A?]. Documento perdido. Referencia tirada de Yepes 1615: t. IV, fols. 165v-166r (ed. 1960: t. II, 312-3).

CIT.: Yepes, Fr. Antonio de (vid. supra); Argáiz 1675: t. III, cap. XXII, fol. 441v; Fernández-Oxea 1944: 10; Vázquez Saco 1951: 276; Linage Conde: 1973: t. III, 161, nº 490; Yzquierdo Perrín 1983: 183; Martínez Sáez 1984: 44; Delgado Gómez 2001: 43; Buján Rodríguez 2002: 27; Moure Pena 2005a: 127, n. 7; López Morán 2005: 49.

986, xaneiro, 1.

Doazón.

Daniel, “quasi abba”, fai doazón en favor do mosteiro de Chouzán e do seu abade Ligos, das dúas quintas partes do lugar chamado Parada; a outra porción de herdade pasaría ao mosteiro á morte do particular.

D. Copia simple de principios do séc. XIII. AA, Fondo Pergameos, Mosteiro de Sto. Estevo de Chouzán, mazo 1A, nº 1¹ (olim AA. mazo 1, nº 26²). Carolina. 172 x 281 mm. Excelente estado de conservación (na metade esquerda inferior presenta unha pequena dobrez).

F¹. Rexesto en AA, Fondo de San Paio de Antealtares, carp. A15, fol. 104v: “Donaçion que yço vn caballero a fauor del monasterio de la mitad del lugar o billa que llaman de Parada”.

F². Rexesto en AA, Fondo de San Paio de Antealtares, carp. C32, nº 34, fol. 1v: “Donacion de un caballero de la villa que llaman de Parada”.

ED.: Martínez Sáez 1984: 83, doc. 1 (inédito); Moure Pena 2005a: 140, doc. 1.

REX.: Cabarcos 1999: 73.

CIT.: Yepes 1615: t. IV, fols. 165v-166r (ed. 1960: t. II, 312-3); Fernández-Oxea 1944: 10; Vázquez Saco 1951: 276; Fernández de Viana y Vieites 1974a: 216; Yzquierdo Perrín 1983: 183; Martínez Sáez 1984: 44-45, 49; Buján Rodríguez 1996: 223, nº 295; Iglesias Díaz 1999: 73-4 (con reprodución fotográfica); Delgado Gómez 2001: 43; Moure Pena 2005a: 127-8, n. 8; López Morán 2005: 50.

*In nomine Patris et Filij et Spiritus Sancti, siue et ob honorem sanctorum apostolicorum Petri et Pauli, Sancti Andree et Sancti Jacobi, Sancti Pelagij, Sancte Marie, semper uirginis, |*²

¹ Actualmente o documento custódíase no Museo do convento.

² No recto, na marxe superior, foron apuntadas outras dúas cotas arquivísticas antigas: nº 33 (tinta marrón) e [fol.] 8 (tinta negra)

et Sancti Stephanj, leuite quorum basilica uel monasterium constructum esse uidetur Ripa Minej, subtus castello Graulio, portum Flauzanj, territorio ³ Bubalo, ego, exiguo ac pusillo Christi seruus, Daniel, quasi abba, cum peccatorum meorum mole depresso, non usquequaque desperatjonis deicior ⁴ sed consiente reatur mej facinoris annuit mihi uoluntas propria sano animo integroque consilio ut facerem cartula testamentj de uilla ⁵ que uocitant Parada.

Medietate integra concedo ad ipsum locum supra nominatum et tibi, patri nostro Ligus, abba, et fratribus uestris in eodem [lo]co de gentibus ⁶ in uita sancta perseuerantibus. Et fuit ipsa uilla de monasterio Sancti Stephani, et concedit mihi licentiam abba meus Trasericus ut si potuissem illam sacare que ⁷ obtinuissem illam et fecissem de illa quicunque uoluisssem. Et postquam sacauj illam de manus ipsorum, dono uobis illam ut in uita mea detis mihi inde tres rationes ⁸ et uos duas rationes; et de illo pro fuudario (sic) medietate integra. Et post obitum uero meum omnia uobis ab integro concedo: terris, pomiferis, arbores fructuosas ⁹ uel infructuosas, terras cultas uel incultas, petras mobiles uel i(n)mobiles, aquas cursiles uel incursiles, montes, fontes, pratis, pascuis, paludibus accesso ¹⁰ uel recessu, perarias, mazanarias, nugarias, cersarias, amexenarias, et cuncta arborum genera. Dono a uobis atque concedo per suos terminos antiquos, ¹¹ quomodo diuidet cum ^suiallas de Mar(i)ci et de Atanj et de Reirici, usque in flumine Mineo, per ubicunque illa potueritis inuenire abeatis, possideatis ¹² et in perpetuum uindicetis; et quod fieri minime credo.

Si quis hoc meum factum ad irrumpendum uenerit uel uenero comes, episcopus, abbas uel presbiter ¹³ quodcumque generis homo, sit maledictus et segregatus a fide catolica et a Sancta Mater Ecclesia et a Sancta Communione, et cum Datam et Abiron ¹⁴ abeat portionem, et cum Iuda traditore in eterna dampnatus; et ad tutores idem monasterij pariat auri libras duas, et insuper ipsa ¹⁵ uilla duplata uel quantum a uobis fuerit meliorata.

Facta cartula testamentj ipsas kalendas januaris, era XX^a IIII pos(t) milesimam. ¹⁶ Danielis, abba, in hanc cartulam testamenti quod fieri elegi et relegendo cognoui, manus meas confirmo (rúbrica). ¹⁷ Adaulfus oligit ibi presens fuj, confirmo et roboro (+).

(1ª col.) Ranemirus, presbiter. Gundesindus, presbiter. Sesnandus, presbiter. Guimirus, presbiter.

(2ª col.) Pepi, testis. <Uere>mundus, testis. Dexterigu, testis.

(4ª col. [sic]) Sandinus, abba, confirma(t). Senderigus, confirmat. Julianus, presbiter, confirmat. Aluito, confirmat. Menendus, confirmat. Et omne collegium monacorum et fratrum Sancti Stephani.

(3ª col.) Gudesteo, presbiter, qui et notarius fuit.

Notas. l. 11 uiallas] Erro do amanuense por uillas.

3

988, setembro, 22³.

Doazón.

³ Moure Pena e Martínez Sáez (vid. supra) dan como data o a. 987, pois leron o último numeral da data como un <V> (era 1025); no entanto penso que contiguo ao <V> escribiuse un <I>.

Mansuara e seu fillo Munio doan ao mosteiro de Chouzán, representado polo abade Ligus, e ao presbítero Gondesindo as vilas de Cambillán (freg. Santa Mariña de Veascós, conc. Carballedo) e Ferreiroá (freg. Eiré, conc. Pantón).

D. Copia simple de principios do séc. XIII. AHN, Clero, A Coruña, S. Paio de Antealtares, carp. 518, nº 3 (olim AHN leg. 312, nº 2; AA mazo 4, nº 4). Carolina documental. 300 x 526 mm. Regular estado de conservación (a marxe dereita presenta unha gran deterioración, debido á humidade e á desaparición do soporte nas dúas esquinas).

Apuntamentos ao dorso. Rexesto coetáneo: “*Testamentum* de Ca(m)biliane e de Ferrariola”. Rexesto moderno: “Vn testamento que yço vna señora *que* avia nonbre Mansuara, con su yjo, en *que* mandó a San Estevan la villa de Ca(m)bilione y Ferrariola, con todo lo a ellas perteneciente”.

F¹. Rexesto en AA, Fondo de San Paio de Antealtares, carp. A15, fol. 111v: “Donaçion a fauor del monasterio de las villas de Cambiliani y Ferrariola que yço Mansuara y su hixo Munio”.

F². Rexesto en AA, Fondo de San Paio de Antealtares, carp. C32, nº 34, fol. 2r: “Donacion de Cambillani y Ferrariola, que tiene Manṣuara y su hijo Munio”.

ED.: Martínez Sáez 1984: 86, doc. 2 (inédito); Moure Pena 2005a: 141, doc. 2 (fragm.: só edita as ls. 2 e 5-8).

CIT.: Martínez Sáez 1984: 45, 49; Moure Pena 2005a: 128, n. 9; López Morán 2005: 50.

(*Christus*) Domnis inuictissimis ac triumphatoribus gloriosis Sanctis Martiribus Sancti Stephani, Sancti Iacobi Apostoli et Sancti Christofori, quorum basilica locum Rippa Minei, territorio Bubalense, iuxta Graulio, fundata esse, cer[---] |² uestro in *Christo*, fratribus nostris, id est, domno Ligus, abba *confessor*, et domno Gondesindus, *presbiter*, uel fratribus uestris, et in *Christo* uobis omnibus ad herentium in monasterium sanctum, ego, Mansu\ra, et filiís meis concedimus, [in honorem sanctis] |³ et patronis, pro anima redemptionis de filio meo, Munio, cum peccatorum nostrorum mole depressi, in spe fiduciaque sanctorum meritis, non usquequaque desperatione deicimur que etiam testem conscietiam reatum nostri crim[inis sepe] |⁴ pauescimus, vt ego per uos, Sanctissimi Martires, tandem reconciliari merear domino uestro ac sanctorum omnium, fida suplicatione uotis omnibus imploramus, et ideo deuotionis nostre extitit sancte ecclesie uestre aliquantulum ex uoto proprio conferre deberemus, et quia |⁵ s[c]riptum est: «Uouete et reddite Domino Deo uestro». Et ideo magnus est titulus testamenti in quo nemo potest pactum largitatis irrumpere, sed quicquid grato animo et propria uoluntate offertur oportet semper libenter amplecti.

Et ideo damus atque concedimus ad |⁶ locum Sancti Stephani, pro anima de filio meo, Munio, uillas prenomatas Cambiliane et Ferrariola cum adiunctiones integras in ipsas uillas, cum quantum ibi habebat per suis terminis et locis antiquis. Et sunt ipsas uillas subtus basilica sanctorum uerissime |⁷ et maxime Iulie. Deinde quomodo diuidet cum illas alias uestras adiunctiones cum ipsa de Transimundo et de Sancti Cipriani et cum Uillare Abregani et inde per Petra Aciri, et inde in aqua de Graulio u\que in aqua de ⁸Ferra\riola.

Ad integro uobis condecimus uel atque ibi⁸dem in uita sancta perseuerauerint, ut de odie die uel tempore siant ipsas uillas de iure nostro abrasas et in uestro domino translatas; habeatis, deatis, teneatis prouictum atque uestimentum monachorum in ipsum locum sanctum,

deo ser[uien]tium, sub *Sanctorum* Stephani, |⁹ Iacobi et *Christofori*; et in uestro cenobio, in ipso loco seruientium, in perpetuo uendicetis ac defendatis.

Si aliquis homo contra hanc series testamenti de qualis forma hominis tam de parte nostra uel extraneis ad irrumpendum uenerit, a\vt illas heredi[tates] inde abst[ra]herit persua|¹⁰sionem a domus Domini uel temptauerit, inferamus uel inferat uobis aut partibus seu uoci uestre omnia, id sunt supra nominatum, duplatum uel quantum a uobis extiterit melioratum in ipsum iam dicto loco, uobis uestrisque legibus ordo perhenniter abitu[ri]; [e]stantem et permanentem hu[i]us scripture nost[r]e |¹¹ textum in omni robore et perpetua firmitate. Et in supra a Sancta Comunione sit segregatus et cum Iuda ^stradit<o>re in examinis iudicio dampnatus et cum diabolo et angelis eius in igne perpetuo religandus; et in^super pariat aurias libras ^sbina \et/ [trina talenta].

Facta [cartula] et s[erie]s |¹² testamenti die X^o kalendas october, era Mª XXVI^a. Regnante principe nostro Dei uiro, domno Ueremudo, gloriosissimo rege.

Ego, Mansuara, in hanc series testamenti a me factum uel coram testibus traditum manum m[eam] feci. |¹²

Qvi presentes fuerunt:

(1ª col.) Sancius, confirmat. Ordonio, confirmat. Odario, confirmat.

(2ª col.) Mondino (+) testis. Fernando (+) testis. Veremudo (+) testis.

(3ª col.) Ego, Guterre, manu mea (+). Suario, manu mea (+)

Notas: l. 7 Ferra<ri>ola] O terceiro <r> é un <c> corrixido | l. 11 tradit<o>re] O <o> é corrección dun <a> anterior | l. 11 bina] Esta forma está repetida a continuación, mais é posíbel que fora riscada (non se pode apreciar porque o soporte está deteriorado e rompido), pois o lóxico sería que aparecese “trina”.

4

998.

Testamento.

Don Paio, bispo de Lugo, dispón as súas últimas vontades. Nunha das doazóns dirixidas á Catedral de Lugo menciónase a comunidade relixiosa de Chouzán (ls. 60-1).

E. AHN, Códices, L-1043 (*Tombo Vello*), fols. 47r-48v. Latín. Carolina (próxima á librería). Copia do séc. XIII⁴.

Apuntamentos. Na primeira liña da escritura, xustificada á dereita, inclúese unha pequena rúbrica (coetánea): “Testamentum episcopi donnj Pelagij”. Na marxe dereita do fol. 47r anótouse o seguinte (séc. XVIII): “Testamentum episcopi d. Pelagij, cuius pontificatus fuit ex anno 986 usque ad 1002. Non est proprios testamentum, seu ultima voluntate, sed eo sensu quo donationes, et aliæ scripturæ vocabantur testamenta”. No aparato crítico escólmanse as principais diferenzas entre a lectura de Risco (en *España Sagrada*) e a nosa.

ED.: Risco 1796: 404-410 (Apéndice, nº XXIV); Cañizares (*Colección Diplomática*): Tomo I, fol. 168 (inédito).

⁴ O tomo (letra do s. XIII) escolma documentos íntegros desde o séc. VIII ao XIII. Anteriormente custodiábase no Arquivo da Catedral de Lugo.

In honore *et* ueneratione Trino *et* Simplo, ^{|2} qui est Immensus Pater, Filius Genitus *et* Spiritus Sanctus, que ex utroque procedens, Trinus essentialiter ^{|3} Unus, regnum *et* imperium per infinita secula iugiter regnat, continens polum, regens [§]potum, poss^{|4}idens [§]telluriem, [§]petrans abyossos, repllens uisibilia *et* inuisibilia, montes [§]et colles in statera po^{|5}nderans, angelica *et* humana iudicans creatura sua siue *et* sub in nomine Genitricis Filíj eius *et* ^{|6} uenerande Domine Marie ceterorumque Sanctorum Multorum, que reconditj sunt in ecclesia intus in opido Lucensi.

Ego, clientulus seruus Dej seruorum, Pelagius, presul huius urbis, in Domino Deo sempiternam salutem, ^{|7} amen. Te deprecor de totis nisibus de interioris hominis mej Creator *et* Opifex omnium rerum, magne ^{|8} Deus, *et* pro abolendis meorum piaculis, non dubitans de *conscientia sed* fortis in fide tua sancta, spero inue^{|9}nire ueniam *etiam*, amen.

Adhuc pro his meis abolendis delictis Domina mea Genitrice que filius exo^{|10}bto cum omnibus sanctis tuis ut pro me interpellare dignentur in presenciam Summj Opificis mej, quate^{|11}nus excursis mundi huius eorum luctamine adglomerare mereatur laureatus cum fidelibus omnibus ^{|12} sanctis in examinatione futura [§]dextre partis tue coronandus. *Et* quidem, Omnipotens Deus, pro his peditis ^{|13} futuris desiderans tuis donis, que tu cultoribus tuis donare spopondis de ea omnia munuscula, ^{|14} quae tu mihi seruulo, [§]tu largire dignatus es cum essem adhuc [§]rutis scientia manu meam deductus ^{|15} in hunc locum Genitricj tue antistitem me fieri eligisti, non [§]meritis meis fultis, *sed* misericordia tua ^{|16} lustratus, parum per emolumentum quod, te donante, adquisiuj gratuito animo, spontanea mente, ^{|17} litatio [§]deuotionj humillima concedo, ut sit in eodem loco cuncta perpetim seruitura, pro cuncta ^{|18} luminaria altariorum sanctorum pro stipendia presulj locj istius, seu sacerdotibus *et* ministris in eod^{|19}em loco Omnipotentj Deo, excubia sacra celebrantibus pro subsidia pauperum⁵, senum, infantum, pere^{|20}grinis *et* aduen(is) uel [§]omnibus humanitatem egentibus, pro aduenientia hospitem, reg^{|21}um ducibus omni^{que} populo fide hic aduenientibus. De hijs autem exequíjs muneribus, quae hic in pa^{|22}ginolam istam offerre conamur, aliquantulum per ordinem in his apicibus retexere studu^{|23}imus.

Id est, in primis quam [§]iuuante contraximus interim in hunc oppidum ecclesiam in nomine Píj Sal^{|24}uatoris nostri *et* omnibus sanctis, qui ibidem reconditi sunt menia palatíj cum arcis in giro construct^{|25}is *et* claustra ante altaris quae laborare mandauimus⁶. Foris uero ciuitatem cunctans planta^{|26}(t)iones [§]ortorum, pomeríjs, uineis, hic colatus deseruiendum offerimus. Dicimus [§]et de uillas ^{|27} quae exterius per omne ambitu ipsius urbis pro diuersis [§]territoribus, Deo iuuante, nos ganauimus.

⁵ Á marxe o apuntador moderno anota: “Videas notam ad fol. 39, quæque ibidem diximus de bonis ecclesiarum pauperibus distribuendis ex intentione ipsorum donatorum, *et* expresamente canonum”.

⁶ Na marxe inferior deste folio o rexistrador moderno explica: “Episcopus Pelagius construxit ecclesiam nomine Salvatoris in urbe Lucensi, *et* moenia sive muros palatii, claustraque ante altares, id est, ut ego intelligo, cancellos, vulgo *kefas*, in ingressu ad altare, in cuius circuitu volebat esse tunc chorus, vel sedilia, aut cathedræ episcopi, *et* cleri secundum veteram ecclesiæ disciplinam hucusque Romæ observatam. Vide[...] Hyerole[...]*con*, Cebassutium *et* alios”.

Id est, in ²⁸ Uilla [§]Mauilani, circa amne Mineo: hereditates quas nobis incartauit⁷ Vsianus, presbiter, et sua gente; ²⁹ hereditate de Mirila, presbiter, et de sua germana Froilo, quas cum eos campiauimus; hereditatem de ³⁰ Piniolo et de Adau\fu Solimiz et de sua mulier Ildoncia, sic in Uillare quomodo in Oruezan⁸ et ³¹ in Ferrarios⁹, sicut illas nobis concessit [§]princeps dominissimus Ueremudus rex per cartulam firmitatis; ³² et pumare quod nobis incartauit Froyla jn villa Fafilanj.

In Furones: hereditate de Francoy, ³³ media de Gemondo, media ecclesia de Sancto Martino de Rouora¹⁰, cum suas adiunctiones quae com³⁴parauimus de Didacus presbiter ab omni integritate. Et nos de illa ad domum domne Marie mediet³⁵atem integram tam de domus, terris et pomerijs et de quantis in suos testamentos obtinet, kasa\\$, ³⁶ quas nos ibidem laborauimus integras simul, et hereditates quas ibidem adquisiuimus integras. ³⁷

Villa de Tauroni: medietatem quomodo illa saccauimus pro iudicato de filios de Froila Osor³⁸izi¹¹; hereditate Monagu quam nobis concessit per scriptura.

Jn Uilla Constantj: villa de Macedj¹² ³⁹ [§]que fuit de Lucido Germias, que nobis rex domnus Ueremudus incartauit medietas integras ⁴⁰ quantum illum competeat; hereditatem de [§]Gundisindo ibidem in Macedonj medietate, quantum ⁴¹ ille compotet inter suos germanos.

Villa [§]Ruinos¹³, in Ripa Minej: quam nobis concessit domna Ui⁴²lauaria et suos filios. Villa de [§]Arcilianj: quam nobis concessit domna Visclauaria, mulier de Lu⁴³cido [§]Lucidiz. Jn Villa de Aluarios¹⁴: hereditate de Cito, quam excausauimus de Ruderico Frond⁴⁴esindiz et de Osorio Froilaz.

Jn Uilla Guntinj: hereditate quem ibj obtinuit [§]Ridolao ⁴⁵ de homines Sancte Marie; hereditate de S<im>eimiro, integra in Ripa Musie. Jn Villa Ba⁴⁶dosindj: hereditate de Martiano et ecclesie Sancti Saluatoris in Ripa Clamoso, quam nobis con⁴⁷cessit Franquilla presbiter ab omni integritate. Jn Uilla de Cucus: hereditate de Adulfo, quam ⁴⁸ pariauit per iudicato.

Jn Uilla de [§]Recesendj: ratione de do(m)na [§]Guntina et de sua [§]germa⁴⁹na, filias de Fredenando Ueremudiz; illa unanimiter de Oueco [§]Pinioliz et illa alia mu⁵⁰lier de Paltio Ruderiqiz, inter ambas ipsas dominas III^a integra in ipsa uilla quam dederunt per su⁵¹os testamentos cum omnes suas adiunctiones et prestationes suas.

Jn Villa Papi: [§]hereditate Br⁵²uolio et sua mulier medietas integra et in Sancto Iuliano a Tordena hereditates quas ibi⁵³dem applicauimus, et in Sancto Iohanne de Amaneta similiter, et in villa de Ranarios here⁵⁴ditate de Ligu Monaguo que pariauit pro muliere aliena quam [§]composuit pro scelus ⁵⁵ adulteri.

In ripa Narie: hereditate quas mihi concessit mulier de Adulfo et de suos filios, et ia⁵⁶cet iuxta Reconco. In [§]Farnatarios: villa Sisnandj medietatem de quantum obtinuit ⁵⁷ Egika Ueremudiz que nobis incartauit domna [§]Aragontj, sua mulier.

⁷ Apuntamento moderno na marxe esquerda: “Incartavit. Videas quae diximus ad fol. 35 de incartationibus”.

⁸ Apuntamento moderno na marxe esquerda: “Orbayza”.

⁹ Apuntamento moderno na marxe esquerda: “Ferreiros”.

¹⁰ Apuntamento moderno na marxe esquerda: “Robra”.

¹¹ Anotación medieval na marxe dereita: “de Osorio”.

¹² Apuntamento moderno na marxe dereita: “Mazoy”.

¹³ Apuntamento moderno na marxe dereita: “Rubiños”.

¹⁴ Apuntamento moderno na marxe dereita: “Albeyros”

Jn ualle de Paramo: |⁵⁸ in uilla Uiulj casas quas ibi fecimus et hereditates quas ibi ganauimus, quam saccauimus de |⁵⁹ Argefonso Somarquiz; et alia hereditate que nobis incartauit Guntina de Pelagio Ari|⁶⁰aniz cum suos filios.

Jn territorio Bemb(i)z: ecclesie Sancti Iohannis media quam saccauimus de fratres de Fla|⁶¹uzanj; circa Castro de Mineo villa de Pelagos, hereditate de Ostofredo integra §quam nobis pa|⁶²riauit a Sala Leouegildj, hereditate quam nobis incartauit §Za\c/toy et sua mulier.

Jn comita|⁶³to Mera: uilla quam dicunt Andriatj cum domos et omnes adiunctiones suas quas in karta te|⁶⁴nemus; hereditate de Sambatj media, hereditate de §Asiulfu quam incartauit nobis \pro/ furto, |⁶⁵ similiter et de ecclesia Sancti Michaelis de Uilar Malo medietatem de quanto ibidem laborat ipse |⁶⁶ Uimara; hereditate de Auolino media, villa de §Elyas in Carualieto, ecclesia de Sancta Cruce |⁶⁷ integra quam nobis incartauit Odisolus, presbiter; ecclesia Sancti Uireyximj ripa ribulo Saleza, ||⁶⁸ hereditate de Aloyto Monago quam nobis §pariauit pro homicidio.

Jn territorio Palliares: |⁶⁹ Villa de Aurilio quam nobis pariauit Uimara, presbiter, pro homicidio, et alias hereditates que ibidem |⁷⁰ ganauimus.

Jn territorio Asue: hereditate de Spoderigo media quam saccauimus de Quintila Laci|⁷¹di in loco predicto ad Sancto Michaeli de Uillare, et in uilla que dicunt Piscarias hereditate de Spo|⁷²demiro media, a Sancto Petro de Lingura hereditate que nobis par(i)auit Cendon pro homicidio |⁷³ cum domos quos nos ibidem edificauimus et cum omnes prestationibus suis quantum nos ibi|⁷⁴dem ganauimus. Jn Uilla Ruuinj hereditate de Aloyto Degano integra, hereditatem de |⁷⁵ Egeka, cognomento Tata, quintas II^{as}. Jn uilla de Barra uilla que saccauimus de Pelagio §Ui|⁷⁶stotiz, quam fuit de nostro homine nomine [...] ¹⁵ ab integro.

Jn territorio Castella: Ui|⁷⁷lla Lapidio, a Sancto Felice hereditate de Leouegildo Aurifice quam comparauimus media de ipsa |⁷⁸ ab Regon et media de Kendulfu et de suos filios. Alia hereditate de Uimara, filio Ar|⁷⁹gimiri, super ecclesia quam nobis incartauit medietate integra. Alia hereditate quam fuit de domno |⁸⁰ §Sarraceniz, quam nobis incartauit rex domnus §Ueremudus pro que fuit suo §reuelle. Alia uilla |⁸¹ ad Castro Caranco quam fuit de Ero Monago et de sua muliere Gota.

Jn territorio de |⁸² Deza: ecclesia Sancti Mametj de Ceruania quam nobis incartauit Onamirus, abba. Hereditate de |⁸³ Seuegildo quam nobis inkartauit, jn Uilla Franco<n>es iusta ecclesia Sancte Eulalie de Exilieta.

Jn ter|⁸⁴ritorio Auiancos: in Uilla Ueicondo villa que fuit de Guntino Monago et saccauimus eam |⁸⁵ de filios de Gudesteo Mittoniz et alias hereditates que nos ibidem ganauimus. Et in Uilla Bo|⁸⁶nentj quantum ibidem obtinebant filios de Gudesteo §Mittoniz, que nos cum ea commutauimus per scriptura |⁸⁷ firmitatis. Et in Villa Paratella ad ecclesiam Sancti Iacobi hereditate et pumare quam saccauimus |⁸⁸ de §Quindon Odoariz. Et in Uilla Salamiri hereditates quas fuerunt de homines ex plebe Sancte Ma|⁸⁹rie; et concesserat eas domnus Recaredus, episcopus, a Donegildus, presbiter, per scriptura firmitatis pro ad ecclesiam |⁹⁰ Sancti Laurentj, et tenebant ipsam hereditatem homines laycos et §excausauimus eas de eos.

¹⁵ Hai un baleiro no que a tinta está moi esvaída.

Jn Ul⁹¹iola: ecclesia Sancti Ciprianj *quam* nobis pariauit §Gendus, presbiter, pro fidiaturia de mille modios. Jn Saure, ⁹² circa Aura Muris, Uilla Miracj quos nobis dederunt fratres de Sancto Michael. Jn Tria Castella uilla *quam* ⁹³ nobis dederunt frater Pegito et suo pater Pascasio. Jn Bergido uilla *quam* nobis dedit Munio Lopiz pro ⁹⁴ nostra benefactoria, et in loco *que* dicunt Lokia et alias uillas *que* nobis dederunt pro CL solidos Cardel ⁹⁵ Placentio et Gota cum domus et cunctis prestationibus suis. Alia incartatione *que* nobis dedit ⁹⁶ Gatón Examiz ibidem iusta ipsam uillam. Jn Uilla Urbico loco predicto Ardauliones *que* nobis ⁹⁷ dedit dominus noster rex domnus Ueremudus, cuius memoria sit in benedictione bona. Jn Limia ui⁹⁸lla iusta riuulo Arnoya ubi dicunt Amolitas Sancto Martino de Sanguineta.

Omnes eas ⁹⁹ uillas superius nominatas cum domos et cunctis edificijs et intrinsecus illorum cum rexcula, bobes, ¹⁰⁰ et §ouilias et rescua plenaria et aluares §auium per diuersas locis, bustos in monte Le¹⁰¹ne IJ^{os}, cum uaccas III, bustos in Nalare a Sancto Martino in §Cotan^o III°, busto in Monte Ni¹⁰²gro cum uaccas, a Sancto Siluestre uaccas, a Sancto Iohanne de Ameneta uaccas, jn mon¹⁰³te Lene greges equarum. Omne ista armenta simul et equas quantum in nostros capitales reso¹⁰⁴natur.

Adicimus *etiam* et de peculiares nostros quod nobis dominus largire dignatus est de lectualia ¹⁰⁵ tapetes IJ^{es}, §uenaues IJ, plumatios IJ, istos palios, plumellas II^{as}, mantas II^{as} ¹⁰⁶ mauriscas, mitras de mensa, manteles et sauanos §polenidos pares VIIJ, §ensorios IJ^{os} ¹⁰⁷ argenteos, scalas sculfitas deauratas IJ^a, alio copo sculphito, alio uasculo in sp¹⁰⁸ecie de calabaço §sculphito et cóópertoria cum lapidibus, uasos uitreos, §conca irake, ¹⁰⁹ palmares II^{os}, portellas cum ansulas II^{as}, arro tomas V^e, kana I^a, omnes hos uasos ¹¹⁰ yrakes preciosos, cornuas buualinas VJ, albas ueyras II^{as}, de opus ecclesie uestimenta, ¹¹¹ kasullas II^{as} creciscas, alia maraice cardena, dalmatica de ozoli I^a et alia tiraze ¹¹² et oueytes IIIes, circulo cum baltheo argenteo et lapidibus, orale aureo testile precioso. ¹¹³

Hec omnia superius memorata ad te, domino meo Iesu Christo et Genitrici tue mihi seruulo tuo, ¹¹⁴ sunt delata et ideo, Domine, quod de manua tua accepi, humili corde fragrantj §animo, dedi tibi ¹¹⁵ utique, Domine m(e)j, iterum uersa uice mihi largire digneris in ultimo examine quod apostolo nostro ¹¹⁶ omnium principi ore proprio sancto tuo promisisti.

Testor Dominum quoniam hunc factum nostrum de parti ¹¹⁷ §nostre in perpetuum erit firmissimum et in uallo erit inmutilatum, qui autem uot¹¹⁸um nostrum affirmauerit in cunctis fulgeat ante Dominum. Si quis uero ille talis fuerit quod de¹¹⁹uotum et deuotionem nostram temeranter uel inmodice de quacumque re *que* in hac scriptura ¹²⁰ resonat, §stranciose conuellere ausus fuerit aut imutilare temptauerit in primis suis ¹²¹ ambobus a fronte careat luminibus, anathema marenata multatus, barath¹²²ro dimersus cum Iuda domini proditore perpetuas luat penas in eterna dampnatione, ¹²³ et insuper in presencia principum et iudicium ductus pariet triplatum quantum de uno testa¹²⁴mentum habuit presumptum, et hanc scripturam quo_adunatum sub auri talentos X^m sit confirm¹²⁵atum ut talia persoluat qui uotum alterius fecerit disrumptum, et hunc factum nostrum ple¹²⁶num habeat firmitatis roborem per secula.

Facta series testamentj sub die IIe nonas septembris, era I^a ¹²⁷ XXX^a VJ^a. Sub Christi nomine, Pelagius, Dei gratia episcopus, in hanc kartam *quam* fieri elegi manu propria ¹²⁸ confirmans. Regnante tunc in tempore princeps domnissimus Veremudus, domni Odoaríj regis prolem.

Notas. l. 3 potum] *Risco* pontum | l. 4 telluriem] *Risco* tellurem; petrans abyossos] *Risco* penetrans abysos; et] *falta en Risco* | l. 12 dextre] *Risco* dextere | l. 14 tu] *Rsico* tuo; rutis] *Risco* rudis | l. 25 meritis meis] *Risco* meritis meis | l. 17 deuotionj] *Risco* devotione | l. 20 omnibus] Antes desta forma o amanuense copiou erradamente a forma ‘hoi’ (confundiu *omnibus* con *hominibus*) que despois subpuntuía | l. 24 iuuante *contraximus* interim] *Risco* iuvante construximus viritam; *Cañizares* iubante construimus viritam | l. 26 ortorum, pomerijs] *Risco* ortorium Pomiferiis; et] Non desenvolvo *etiam* porque o tironiano non vai cruzado por lineta oblicua e porque o interpreto como un adverbio (‘tamén’) | l. 27 territoribus] *Cañizares* temporibus | l. 28 Mauiliani] *Risco* Manilani | l. 31 princeps] A segunda sílaba leva enriba unha lineta | l. 39 que] É sistemático o uso da ‘q + lineta’ para representar os valores gramaticais primixeneos do relativo (*quae*, *quos*, *quem*, etc.). Tendo en conta que se trata dunha copia moi posterior, é probábel, que en moitos casos o amanuense utilice este símbolo para abreviar a forma invariábel *que* (desenvolvémolo así excepto cando ten o valor adverbial de ‘canto’: *quam*) | l. 40 Gundisindo] *Risco* Gunsindo | l. 41 Ruuinos] *Risco* Rubini | l. 42 Arcilianj] *Risco* Arialianj | l. 43 Lucidiz] *Risco* Lucediz | l. 44 Ridolao] *Risco* Ridalao | l. 48 Recesendj] *Risco* Recesindi; Guntina] *Risco* Gontina; germana] *Risco* hermana | l. 49 Pinioliz] *Risco* Piniolis | l. 51 hereditate] *falta en Rsico* | l. 54 composuit] A forma “compsui” leva lineta superior (contodo preferimos este desenvolvemento ao de “compresui”) | l. 56 Farnatarios] *Risco* Farnarios; Aragontj] *Risco* Argonti | l. 61 *quam* nobis] *falta en Risco* | l. 62 Za\c/toy] *Risco* Zatoy | l. 64 Asiulfu] *Risco* Alculfu | l. 66 Elyas] *Risco* Elisas | l. 68 pariauit] *Risco* incartavit | ls. 75-6 Uistotiz] *Risco* Vistroriz | l. 80 Sarraceniz] *Risco* Sarreziniz; Ueremudus...reuelle] *Risco* Beremundus...rebelle | l. 86 Mittoniz] *Risco* Nutoniz | l. 88 Quindon] *Risco* Quirdon | l. 90 excausauimus] *Risco* causavimus | l. 91 Gendus] *Risco* Gundesindus | l. 100 ouilias] *Risco* Ouilicis | l. 100 auium] *Risco* civium | l. 101 Cotanj] *Risco* Latani | l. 105 uenaues] *Risco* venapes | l. 106 polenidos] *Risco* polendos; mensorios] *Risco* misorios | l. 108 sculphito] *Risco* scultito; conca] *Risco* couza | l. 114 animo] *falta en Risco* | l. 117 nostre] Ao final da liña anterior escribiuse un <n> | l. 120 stranciose] *Risco* stantiose.